

GESTRIKE - *Resonans*

Nr 1 2024 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

TRADITION FÖRNYELSE GEMENSKAP

Från Folkmusikföreningens julfest på Musikhuset
Theo Schön Dahlöf och Felix Norin bjöd på grym musik

Ordförandens ruta

Efter ett Jubileumsår känns det lite tomt att börja om och gå vidare. Men om man har ögon och öron öppna och samlar allt man kan ta in, så visar det sig att man har ett åttasidigt Resonansnummer klart i datorn. Bara att sammanställa någorlunda smakligt. Hoppas det smakar hyfsat.

GSF planerar för årsmötet och sedan sommarens aktiviteter och höstens Vretaskurser. Kanske mer kommer också, vem vet. Kanske DU har idéer som kan dryftas med styrelsen?

Det är fortfarande så att deviserna på omslaget om Tradition, Förnyelse och Gemenskap är våra ledtrådar. **Tradition** är självklart. Vem ska värna om Gästriklands låtskatt om inte vi i Gästrikland. Därtill vara stolta över låtarna, platsen vi bor på och oss själva.

Förnyelse är självklart annars tynar en förening bort. Vi i styrelsen gör så gott vi kan och behöver ER hjälp. **Gemenskap** är bland det viktigaste. Vi har roligt tillsammans med musiken som grund. Musiken brygger över det mesta som kan skilja oss åt. Gammal eller ung, proffsig eller nybörjare, oavsett instrument. Plats finns för alla som vill vara med. Detta är fantastiskt i dagens hektiska samhälle där merparten av människorna är uppdelade i olika kategorier och alltför ofta ställs mot varandra.

Verksamheterna bedrivs ofta i studiecirkelform och kostar väldigt lite. Trots detta är det oerhört synd att politikerna skär ner studieförbundens anslag och kulturen i stort. Man skär bort kittet som binder oss människor samman !

Eder Michael

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikellåtar !!

På www.gastriklandsspelmansforbund.se finns 200 låtar i pdf-format att ladda ner och spela.

Kolla på Folkmusikfestvideon från 1991 ! https://www.youtube.com/watch?v=6w85_3HXYE4

GSFs PG 542598-8 GSFs swish nr 123 267 52 62

Vuxenmedlem: 300 kr, Ungdom upp till 20 år: 100 kr.

www.gastriklandsspelmansforbund.se låtnoter finns att ladda hem

Ordförande:

Michael Müller Oslättforsv 236 80598 Gävle 072-2193956 michaelmuller53@gmail.com

Kassör, medlemsmatrikel, SSR, Instrumentförsäkring:

Gunnar Lundberg kassör. Släntvägen 1, 81333 Hofors 0730-315063 gunnarrudolf99@gmail.com

Ledamöter:

Margitha Lindblom Rudammsg 44, 80311 Gävle 0706-552057 margitha.lindblom@gmail.com

Erik Larsson Älpasset 16 B, 80636 Gävle, 070-7878500 erik@laer.se

Anette Dahlbom Västervallsv 11, 80597 Gävle 076-1042302 anette@dahlbomsfast.se

Lena Lindberg Brunk Malmgårdsv 3, 81395 Torsåker 073-9821346 lena.brunk@gmail.com

Mikael Nykäsenoja Åland typ ett tag 035-8400720763 nykasenoja@gmail.com

Styrelsesuppleanter:

Kristine Englund Sockerbruksg. 48B, 80253 Gävle kristinee311@gmail.com

Toivo Niemi Slättlandsvägen 15 81692 Lingbo 073-4427690 toivo.m.niemi@gmail.com

Tidningsredaktör och ansvarig utgivare för

Gestrike-RESONANS GSFs medlemstidning, ansvarig utgivare samt texter Michael Müller.

VALBEREDNING: Mikael Nykäsenoja REVISORER: Lennart Östblom, Jan Lingdén

Kalendarium vintern 2024 för Gästrikland

2024-02-10 Årsundaruschen - Vinterstämma 2024 Strandbaden, Åsunda kl 16.

2023-02-14 Drömkväde Folkets hus, Hofors

2024-02-14 Spelkurs Vretas Valabogården, Valbo, 18.30 Gästrikelåtar med Åsa Andersson. GRATIS och fika ingår!

2024-02-22 Konsert Jättar & Monster Gävle Konserthus, 19.30

2024-03-02 Låtkurs – Gästrikelåtar & låtar från norduppland med riksspelman Peter Puma Hedlund i Sandviken, Sandvikens spl. 070–575 54 00

2024-03-04 SAW, Tennstopet, Gävle

2024-03-07 "Astor with Friends" med Trio Wendel, Dominique & Johansson Ockelbo Missionskyrka, 19.00

2024-03-13 Väsen + Hawktail Gävle Konserthus, 19.00

2024-03-16 Kurs i Gävlelåtar med Jeanette Evansson i Sandviken se Sandvikens spl 070–575 54 00

2024-03-21 Bach på svenska med Gunnar Idestam & Lisa Rydberg Gävle Konserthus, 19.00

2024-03-23 kl 16 GSF Årsmöte Vretas i Valbo på Valabogården. Kaffe, mackor, spelkurs, spelmanskåseri !

2024-03-23 (+ 13/4) Kurs i Lindbladslåtar i Sandviken med Jeanette Evansson, anmäl på 070-5755400

2024-03-23 Bach på svenska med Gunnar Idestam & Lisa Rydberg Ockelbo Kyrka, 16.00

2024-03-04 SAW, Tennstopet, Gävle

2024-04-20 Duo Ruut Gävle Konserthus, 19.00 Två estniska sångerskor och en estnisk cittra.

2024-04-24 Spelkurs på Vretas Valabogården Valbo, 18.30 Gästrikelåtar med Anders Lindborg. GRATIS och fika ingår.

2024-05-17 Förspel kl 18.00 Strandbaden, Årsundaruschen

2024-05-18 Årsundaruschen kl 14 och framåt natten

Hur ska ni hinna med allt ?

Medlemsavgiften för 2024

Det är dags att betala medlemsavgiften **300 kr.**

Betala med swish – enklast med QR-koden här -

till **123 267 52 62** eller till **pg 54 25 98-8**

Kom ihåg att skriva ditt namn vid pg-betalning!

Har du redan betalat? Då ska du ha fått ett mejl (eller SMS) om det. Det är onödigt, men tillåtet, att betala fler än en avgift per år!

hälsar Gunnar L (kassör i GSF)

Kallelse till Gästriklands Spelmansförbunds årsmöte lördag 23 mars kl 16.00 på

Valabogården vid hembygdsgården Vretas i Valbo

Ett väl förberett möte erbjuder även kaffe, mackor, spelkurs, spelmanskåseri. Välkomna !

Anmäl dig gärna till gunnarrudolf99@gmail.com så vet vi hur mycket mackor o pålägg vi ska köpa in.

Nyckelharpans nätverk skrivs in som kulturarv hos Unesco

Nyckelharpan var nära att dö ut i början av 1900-talet. Då fanns endast en handfull spelmän som trakterade instrumentet i norduppland. Idag finns instrumentet och dess musik spridd över världen. En starkt bidragande orsak till det är det starka nätverk av allt från utövare av instrumentet till folkmusikinstitutioner, forskare, skolor och arrangörer som tillsammans verkar för hålla spelet levande.

Här på KMH har ett flertal framstående nyckelharpister gått genom åren. En av de är Erik Rydval. Hans nyckelharpspel kan höras världen över idag i storfilmer, serier och spel som Lord of the Rings - The rings of power, Loki, Obi Wan Kenobi, Vikings Valhalla and The Witcher - Blood Origin, God of War and Assasins Creed - Dawn of Ragnarøk.

Just nu är vi extra glada över att ha några internationella studenter på nyckelharpa på KMH. Ett från början väldigt lokalt instrument (norra Uppland) hörs nu och spelas över hela världen! Texten ovan kopierad från Facebook där någon på KMH skrev.

Kolla på [#nyckelharpa](#) [#keyfiddle](#) [#kulturarv](#) [#unesco](#) [#erikrydval](#) @erikrydval samt

<https://esitobo.org/nyckelharpans-natverk-the-nyckelharpa-network>

Fairytale

Inte nog med att nyckelharpan spelas i dessa filmer. Även Eriks spelkompis Olav Mjelva i Röros spelar med i flera av dessa och liknande storfilmer, men då på hardigfela ! De ger konserter som duon Rydvall/Mjelva. Se det norska NRK-inslaget om Olav på NRKplay.

Börja med <https://tv.nrk.no/programmer/musikk> där finns två musikaliskt mycket intressanta program: Den sterke slått samt Skjolmöyslaget. Dock är språket nog oförståeligt för flertalet svenskar och många norrmän. Men musiken förstår alla.

Lite längre ner i tablån scollar man till rubriken Trollstemt och program nr 4 Fra fanitullen till fairytale där Olav Mjelva berättar om sin resa in i folkmusiken och fram till filmmusikmakare.

Slutsatsen är att de amerikanska filmskaparna i denna genre vill ha musik med instrument med understrängar som ljummar med och skapar klanger som anses passa.

Folkmusik passar alltid ! menar Michael M

Mer nyckelharpa

Nyckelharpan blev den 8 december 2023 en del av UNESCOs register över goda metoder för kulturarv. Både det immateriella och det fysiska. Det immateriella är metoder för att lära ut hantering och spel av instrumentet nyckelharpa. Det fysiska innefattar även byggandet av instrumentet. Det är nyckelharpans centrum i världen dvs. ESI, EriC Sahlström Institutet i Tobo i Uppland som drivit på för att detta ska komma till stånd.

ESI driver även byggkurser, dansutbildning och spelkurser över ett år. Där har Rasmus Hemström med rötter i Valbo gått ett år. Därtill ett år på Bollnäs FHS och ett år på Skurups FHS i Skåne. Eftersom Rasmus är något alldeles extra på sina harpor (jodå han har även en äldre harptyp kallad Silvesbasharpa) kom han in på Kungliga Musik-högskolan i höstas efter åren på Folkhögskola.

Rasmus är 22 år, en harpist

Rasmus kommer från Vretas i Valbo och har folk i släkten som spelat gitarr, dragspel och sjungit i kör. Själv hade han elgitarren som instrument när han var på en konsert i Karlstad där någon spelade nyckelharpa tillräckligt bra för att Rasmus skulle bli fascinerad. Efter att ha börjat spela i smyg är det harpa som gäller nu. Det är mer ljud i den. Ingen el behövs för att locka fram det fylliga, klangrika ljudet. Han går från och med i höstas på KMHs folkmusikutbildning. KMH-studier kräver övning och just nu jobbar Rasmus med stråkföring, tonbildning och intonation. Man måste dra jämnt med stråken men börja med att trycka till för att få i gång klangen i instrumentet.

Miljön på skolan är givande och inspirerande med många duktiga musiker att inspireras av och spela med. Det som lockar mest med folkmusiken är gemenskapen och bredden. En genre med mycket att upptäcka och många människor att möta. Efter studierna vore det roligt att få åka utomlands och spela. Nyckelharpan är ett instrument som ständigt utvecklas. Även idag. Nya modeller utvecklas efter önskemål från utövarna. De tidigare modellerna hade alla en klangkropp som var en urgröpt trästock/träbit. Den fick ett lock av gran, nycklar/knavrar, strängar och blev till en enkelharpa med en rad knavrar. Med fler knavrar och därtill understrängar kom kontrabasharpan och dess variant kontrabasharpan med dubbellek. Nästa vidareutveckling var silverbasharpan som levte ända in i vår tid.

1900-talets återupplivande av folkmusiken och den allt större sociala samvaron inom folkmusiken, med stämmor och tävlingar och därtill alla nya musikformer passade inte de äldre tonartsbegränsade harporna. August Bohlin började arbeta fram en modell med tre knaverrader där man kunde spela alla tonarter. På 1950-talet fanns det bara ett tiotal aktiva spelmän på nyckelharpa i hela landet. Eric Sahlström tog vid och började bygga instrument med lös botten, sarger och lock samt än fler understrängar som ljummade med.

Rasmus med silverbasharpan i högsta hugg. Foto Ebba Pettersson Arbetarbladet

Därtill var Eric en fantastisk musiker som under 1960- och 1970-talen genom sin musik populariserade och gjorde nyckelharpan känd, både inom och utomlands.

Efter att runt 1970 ha gjort en byggritning av en kromatisk nyckelharpa kom massor av byggcirklar i gång i hela landet. Alla äldre slöjdintresserade män deltog. Harpans pånyttfödelse var gjord.

Allt fler skickliga spelmän hanterade harpan och ökade intresset. På TV syntes Åsa Jinder spela och så småningom Nordman. Media är viktigt. Idag hörs instrumentet i filmmusik, reklam och i dataspelsvärlden. Det är den speciella klangen som slår an.

Idag lever nyckelharpan i välmåga som instrument. Den spela i hela världen, framför allt i Tyskland, Frankrike, Italien, Belgien, USA och Japan. Det finns nätverk av utbildningar och byggare som hålls samman av ESI i Tobo. Det driver på utvecklingen och ger idéer, gemenskap och utbyte mellan människor i olika länder. Man kan ta en masterexamen även i Italien och Belgien med nyckelharpan som huvudinstrument. Nyckelharpan är ett fascinerande instrument i olika utföranden som följt med sin tid och har därför sin plats i musikvärlden idag.

Skrev Michael Müller. Fritt skrivet med egna tillägg, men utgångsläget är artikeln i Arbetarbladet den 7 januari 2024 av Ebba Pettersson.

Fördjupningskurs i munspel

En lördag i oktober kom riksspelman Erland Westerström tillbaka till Gävle för ännu en fördjupningskurs i svensk folkmusik på munspel. Liksom i våras var det ett nyfikat gäng från när och fjärran som samlades i Musikhuset och fick nörda ner sig i munspelsteknik och musik. Erland lärde ut hur man kan få det där lilla instrumentet som knappt syns när man spelar på det att låta mycket och svängigt bland annat genom att utnyttja möjligheten att spela ackord som förstärkning i reprisbyten.

Vi fick med oss låtar i både moll och dur och på två munspel i samma låt. GUF, Gävleborgs Ungdoms Folkband repade i salen intill så vi passade på att spela några låtar för varandra. Sen blev det Munspelsloppis innan hemfärd. Mindes och skrev Annika Hed Ekman

Helt plötsligt dök Ockelbo och gruppen Kvinnfolk upp i en adventskalender

Från studieförbundet Bildas digitala adventskalender julen 2023

Dagens lucka kommer från Ockelbo och trion Kvinnfolk

-Hur kommer det sig att just ni spelar ihop?

Ulla flyttade till Ockelbo i början av 1990-talet och fick då kontakt med Gerd som var en etablerad musiker i Ockelbo. Anette kom med lite senare. Vi har nu spelat i mer än tjugo år och vi tycker fortfarande att det är roligt att spela tillsammans.

-Berätta hur ni kom fram till ert bandnamn?

Vi har haft olika namn under årens lopp men när vi skulle spela in vår första skiva måste vi ju bestämma oss. Vi ställde oss frågan - Vilka är vi? Jo, vi är ju Kvinnfolk från Ockelbo och dessutom Alla Tiders!

-Vad kan publiken förvänta sig på en spelning med Kvinnfolk?

Vi vill bevara och föra vidare gamla visor och melodier från Ockelbotrakten och har haft det som främsta mål när vi spelat in våra tre skivor. Av trogna lyssnare har vi fått både gamla och nya texter som vi tonsatt och arrangerat. Om man lyssnar till oss så får man en salig blandning som kan sammanfattas med namnet på vår första skiva "Själaro och lite fräckare".

-Har ni någon favorit bland alla jullåtar?

Det finns många fina jullåtar men vår favorit är "Julekvällsvisa" av Alf Prøysen. Vi sjunger den med svensk text och titeln är då "Gammal Julvisa".

Visan vi har valt till den här adventskalendern heter "Jag vet en flicka som heter Anna". Texten är skriven i början av 1900-talet och vi fick den av en man som kallas Korv-Pelle. Vi har gjort melodi och arrangemang. Kvinnfolk spelat mest hemma i Ockelbo men även i Medelpad, Härjedalen, neråt Stockholm och övriga Gästrikland. De har haft viskurser, bland annat på Pål Andersstämman. CDn "Själaro och lite fräckare" med 19 spår kom redan år 2004 då de bildades. Visor med ackompanjemang eller a capella och stämsång. Medlemmar är Gerd Olsson på dragspel, Ulla Persson på fiol och Anette Stein på bas och gitarr. Alla sjunger så klart. Tidigare var även Christina Olsson medlem.

Kolla på FB <https://www.facebook.com> under hashtag nedan.

#hashtag #svenskmusik #folkbildning "folkmusikens hus" studieförbundensamlarsverige

Foton: Katarina Sandström, Sundsvalls Tidning 2010

Vals i valsverket med Saftorkestern

Kommer ni ihåg hur det regnade i augusti? Det smattrade rejält på taket till Wij Valsverk när Saftorkestern spelade upp till dans en kväll i augusti.

Saftorkestern tog vid när Silverbastrion (som ni såg på omslaget i förra Resonans) inlett kvällen med sin svängiga musik. Just den kvällen var Göran Hed spelledare för Åsa Andersson var bortrest. Saftorkestern avlöstes av Annika och Göran Hed.

Saftorkestern är en folkmusikorkester som älskar att spela till dans. Här spelas på fioler, gitarrer, munspel, dragspel, elbas, flöjter och sång. Det dyker upp en och annan tango bland polskor och valser. Övningar måndagar 18.30 på Dramahuset vid Västerbergs Folkhögskola i Storvik, oftast under inspirerande ledning av Åsa Andersson. Välkommen om du vill vara med och spela svängig musik! Nedan leder Göran Hed gruppen.

Bevara Jazzhuset i Sandviken

Små samlingslokaler är en bristvara. Särskilt sådana med atmosfär. Det har dock Jazzhuset i Sandviken, där jazzmusiker och andra träffas av många olika anledningar. Dock är lokaler med atmosfär nästan alltid rivningshotade. Fler slika lokaler är Jansasgården i Västanbyn, en gång hemvist för Sandvikens spelmanslag och tillika den äldsta gården i byn. Står tom, förfaller till rivningen kommer.

I november 2023 bjöd Fria Musikskolan in till föreläsning med Tony Wrethling i ämnet "Varför låter det som det gör?" i Jazzhuset. Dryga 20-talet kom och lyssnade uppskattat.

Tony varvade berättandet med lämpliga doser musik och skrönor och Fria Musikskolans Lennart Östblom inledde och avslutade med info. Mycket uppskattat av de närvarande åhörarna.

På GFMS julfest 5 januari 2024 konserterade även **Wallinder & Hillström** med ett mycket uppskattat program med Allan Edvalls visor och klokheter. Det är 100 år sedan han föddes och Allan Edvallstipendiaten 2023 är Óskar Freyr Guðnason, vilket inte förtar upplevelsen av konserten på Musikhuset.

